

Прэзентацыя

На сёння і многія вякі

Арцём ЯКУШЭНКА

Выдавецтва Беларускага Экзархата да Новага года і Каляд падрыхтавала ўнікальны падарунак: выпуск факсімільна аднаго з самых старажытных помнікаў нацыянальнай кніжнай культуры — знакамітага Полацкага Евангелля канца XII — пачатку XIII стагоддзя. Адначасова яно з'яўляецца ўнікальным помнікам усяму славянскаму пісьменству і сведчыць пра тое, наколькі глыбокія карані праваслаўных традыцый на беларускай зямлі.

Эксперты ўпэўнены, што Евангелле ў свой час перапісала сама прападобная Еўфрасіння Полацкая, апякунка зямлі беларускай, выдатная асветніца. Гэты помнік духоўнасці ўяўляе сабой рукапісную кнігу ў выглядзе кодэкса, што складаецца са 172 лістоў пергаменту. Тэкст Евангелля напісаны ўставам, менавіта ён выкарыстоўваўся ў ранніх рукапісах, з'яўляючыся разнавіднасцю найбольш «урачыстага» пісьма, што было найбольш прыдатным у такіх выпадках.

Вялікую цікавасць выклікае і афармленне кнігі. Рукапіс упрыгожаны мноствам стараўізантыйскіх арнаметаў. Прывабліваюць і заўвагі. Дый не ў меншай ступені — укладныя запісы, што рабілі палачане ў XIII — XIV стагоддзях. Па гэтых паметках можна меркаваць, наколькі адметнай была мова нашых продкаў.

На жаль, сама рукапісная рэліквія знаходзіцца за межамі Беларусі: гэты рарытэт у гады Вялікай Айчыннай вайны быў вывезены з нашай рэспублікі. Цяпер асноўная частка Полацкага Евангелля захоўваецца ў фондах Расійскай нацыянальнай бібліятэкі ў Санкт-Пецярбургу, а яшчэ два лісты — у Расійскай дзяржаўнай бібліятэцы ў Маскве.

Для таго, каб ажыццявіць гэты выдавецкі, а калі глядзець шырэй, то і важны грамадска-культурны нацыянальны праект, спачатку трэба было дэталёва прааналізаваць тэксты Евангелля, каб потым найбольш дакладна перадаць іх у факсімільным выданні. У цэлым жа новая кніга з'яўляецца вынікам сумеснай пяцігадовай дзейнасці Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі, Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, выдавецтва Беларускага Экзархата і Міжнароднага дабрачыннага фонду «Сям'я — Адзінства — Айчына».

Дарэчы, Полацкае Евангелле — не першынец сярод факсімільных выданняў даўніх помнікаў нацыянальнай кніжнай культуры, ажыццёўленых у нашай краіне. У 2009 годзе пабачыла свет знакамітае Слуцкае Евангелле, перапісанае князем Юрыем Алелькавічам, які з'яўляўся адным з самых адукаваных людзей свайго часу на тэрыторыі Беларусі. На чарзе — выхад факсімільнага выдання Лаўрышаўскага Евангелля. Тым самым паступова нараджаецца цэлая бібліятэчка — духоўная скарбніца, а тое, што захавана ў ёй, — здабытак на доўгія вякі.

Арцём ЯКУШЭНКА. На сёння і многія вякі